

Unir Déu i ciència, és barrejar aigua i oli? Tants criteris com científics, però la majoria se situen en un extrem: o Déu és l'explicació última de les incògnites de la vida o l'única veritat sorgeix del mètode científic.

MÒNICA LÓPEZ FERRADO

BARCELONA. Fa quatre anys, quan es va presentar el primer mapa del genoma humà, l'aleshores president nord-americà Bill Clinton va afirmar: "Hem descobert el llenguatge amb el qual Déu va crear la vida". Molts van veure al darrere aquestes paraules el biòleg Francis Collins,aleshores director del projecte genoma humà, avui director dels instituts de salut americans (NIH). Unir Déu i ciència és barrejar oli amb aigua? N'hi ha que defensen la figura de Déu com a explicació última de grans incògnites de la vida com ara qui som i d'on venim. I d'altres que veuen incompatible fer ciència i tenir fe i només creuen en la veritat del mètode científic.

En els darrers anys ha sorgit un moviment de científics que reivindiquen que Déu té un espai en la ciència. El mateix Collins i altres científics han llançat una fundació per donar suport a l'estudi de temes en què ciència i religió s'interrelacionen. El principal conflicte és l'origen de la vida i de l'univers. Fins i tot el Vaticà s'ha apropiat de l'argumentació dels científics i ha impulsat un observatori, exposicions sobre l'univers i el llançament d'un portal! En biologia, els creacionistes s'han vestit de professors per difondre l'anomenat "disseny intel·ligent", que als EUA ha entrat en moltes escoles.

El posicionament religiós també es pot traduir en polítiques com l'oposició a la recerca amb cèl·lules mare fins que Barak Obama va arribar a la Casa Blanca. I incideix en l'opinió pública. Avui, segons la National Science Foundation, el 45% dels americans creu que és "certa" la frase: "Els éssers humans, com els coneixem avui, es van desenvolupar a partir d'altres espècies animals". A Europa, ho creu un 70% de la població. Només el 33% dels americans està d'acord amb l'afirmació següent: "L'univers va començar amb una gran explosió".

Escèptics i ateus

També hi ha un moviment escèptic que argumenta científicament la inexistència de Déu. Aquest any l'astrofísic Stephen Hawkins va aixecar polseguera en manifestar al seu nou llibre que les evidències que avui reuneix la física moderna fan que Déu no sigui necessari per explicar l'origen de l'univers. Abans, el desaparegut Carl Sagan plantejava els seus dubtes en un llibre seu: "Si Déu va crear l'univers, per què en va deixar tan poques evidències?"

Un dels escèptics més cèlebres, conegut com a divulgador amb llibres com *El gen egoista*, és l'etòleg Richard Dawkins. Ha criticat els que intenten "jugar a les dues bandes" i busquen en la ciència la justificació de les conviccions religioses, mentre eviten respondre qüestions claus sobre Déu: Com va començar a existir un ens d'aquesta magnitud? Com es comunica? On viu? —

Els científics creuen en Déu?

Un nou corrent sorgit en els darrers anys reinvidica que fe i ciència poden conviure

INCÒGNITES SOBRE L'UNIVERS
El principal conflicte és explicar com es van originar la vida i l'univers. GETTY IMAGES

— DAVID DE SEMIR —
Genetista. PERE VIRGILI

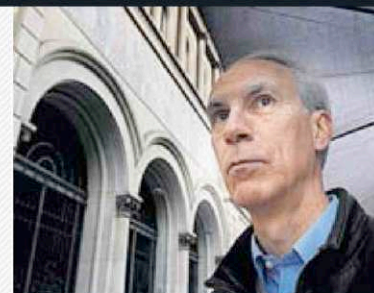
— RODERIC GUIGÓ —
bioinformàtic. CRISTINA CALDERER

— RAMON MARIA NOGUÉS —
Catedràtic d'antropologia genètica. PERE TORDERA

— EDUARD SALVADOR —
Astrofísic. JORDI PIZARRO

— DAVID JOU —
Físic. PERE TORDERA

Preguntes a cinc científics

1. Creus en Déu?
2. Creus que és compatible creure en Déu i alhora creure en el mètode científic com a aproximació a la veritat?
3. L'origen de la vida o de l'univers són temes que encara susciten moltes incerteses científiques i moltes aproximacions en l'àmbit de la teoria. Creus que la religió té realment l'explicació última d'on venim?

1.

DAVID DE SEMIR, GENETISTA: No, i suposo que la raó prové de l'educació que un rep de la família i de la influència de l'entorn. Molta gent esdevé creient perquè els pares ho són o perquè forma part de la cultura del país on han nascut, però ni tan sols les persones religioses es posen d'acord a creure en un Déu únic tot poderós i creador per diferències de pensament. Si Déu existís, per què hi ha diferents religions? Ja ho sé... cadascú té el seu. La meua religió és el *carpe diem*, viure la vida dia a dia al màxim possible sense preguntar-se massa coses, intentant entendre l'entorn que l'envolta però, al mateix temps, organitzar-se el futur.

EDUARD SALVADOR, ASTROFÍSIC: Depèn del que s'entén per Déu. Si l'entencem com "la raó de tot", diré que sí. Si parlem d'un ser superior, antropomòrfic, amb sentiments (amor, rancúnia), impulsos (voluntat, poder, perdó, càstig) i motivacions (justícia, caritat) com els humans, la meua resposta és clarament que no.

RODERIC GUIGÓ, BIOINFORMÀTIC: No sé si Déu existeix. No hi puc creure, ni deixar de creure-hi. M'agradaria que existís per una raó: hi ha gent que ha fet tant de mal que mereix l'inforn per a tota l'eternitat (en Franco, per posar un exemple proper). També, esclar, per tornar a trobar la gent que he estimat.

RAMON MARIA NOGUÉS, CATEDRÀTIC D'ANTROPOLOGIA GENÈTICA: Sí, però com que de fet és una paraula comuna que designa conceptes i imaginaris molt diversos, necessitaria ulteriors precisions, i algunes potser contradirien els conceptes més funcionals o habituals de Déu.

DAVID JOU: Sí, considero que Déu existeix.

2.

DE SEMIR: Veig difícil que hi hagi compatibilitat. No crec que Déu tingui res a veure en la creació de l'univers i sembla que la física sí que hi pot donar respostes, encara que amb incerteses. És cert que el mètode científic a vegades no ho pot explicar tot. No penso que les creences religioses expliquin el perquè de les coses, sincerament. Arabé, una de les missions de l'Església és, d'una banda, la cura dels malalts, i aquí sí que aplica en un principi el coneixement científic, i de l'altra, l'avaluació de l'aplicació de mètodes més humans en les pràctiques dels científics. Per això hi ha la bioètica, necessària i present en àmbits com la medicina i la biologia.

SALVADOR: Si es creu en un Déu antropomòrfic, no és del tot compatible. El que fa la gent en aquesta situació és intentar separar les dues coses. Intenta fer allò de "donar al Cèsar el que és del Cèsar i a Déu el que és de Déu". Ho trampeja com pot, sense fer-se massa preguntes. Però si es creu en una "raó de tot", aleshores no hi ha cap incompatibilitat. De fet, el mètode científic és la forma més eficaç d'apropar-nos de mica en mica a aquesta "veritat total". Som limitats i no podem arribar-hi mai de forma absoluta, però anar-s'hi apropant ja està prou bé.

GUIGÓ: Hi ha molts científics que creuen en Déu. Déu ser compatible.

NOGUÉS: En Déu s'hi pot creure. En el mètode científic no cal creure-hi: cal simplement utilitzar-lo amb correcció. Sí que em sembla important tenir present que el que anomenem coneixement humà és una forma complexa de "fer nostre el

Consens?
En parlar de l'existència de Déu, no n'hi ha: van del 'sí' al 'no', passant pel 'depèn'

Límits
Admeten que les teories científiques no tenen l'explicació última de tot

món", que per la naturalesa evolutiva del cervell implica molts registres i capacitats (ciència, confiança, ètica, estètica, amor). Entre tots ens donen una idea aproximada, sempre limitada, de la realitat. Tenim un cervell per sobreviure, més que no pas per esgotar el coneixement de la naturalesa de l'univers.

JOU: És perfectament compatible: crec que Déu, entre altres coses, és la font profunda de les lleis que estudia la ciència. D'altra banda, el mètode científic s'aplica a alguns aspectes de la realitat, però no a altres: no té cap importància a l'hora d'estimar, comprendre música o escriure poesia. La veritat és més gran i diversa que la veritat científica.

3.

DE SEMIR: Sí que és cert que els científics parlem de moltes teories basant-nos en dades experimentals, però a vegades no ho podem explicar tot i és aquí on potser l'Església sí que aprofita el que és inexplicable per fer-se pas. Clar, si la ciència no ho pot demostrar, qui, doncs? Sobre l'origen de la vida, crec que Charles Darwin va demostrar bastant clarament a *L'origen de les espècies* no tan sols que totes les formes de vida actuals o extingides provenen d'una o varies formes de vida primitives, així doncs va excloure tot ésser creador i la generació espontània, sinó que explica a més els agents causants de l'evolucionisme.

SALVADOR: No. La religió té el seu origen en la consciència que van adquirir els nostres avantpassats de les seves limitacions a l'hora d'intentar donar resposta a preguntes com aquesta: d'on venim, què fem aquí, per què morim, què hi ha després de la mort, etc. La resposta que proposa la religió és en forma de principis

indemostrables en els quals es creu o no, i punt. De fet, la religió no només no explica res, sinó que tradicionalment ha estat oposada, per motius obvis, als avenços científics que ens permeten de mica en mica anar contestant aquelles preguntes.

GUIGÓ: Quant a l'origen de la vida, que és un tema que conec millor que el de l'origen de l'univers, jo diria que el consens entre els biòlegs és unànime: no hi ha cap necessitat d'invocar una intervenció divina per explicar-ne l'origen. La vida és, simplement, una manera (complexa) d'organització de la matèria. De fet, la possibilitat de creació de vida artificial ja no pertany al realme de la ciència ficció. La religió no té l'explicació última d'on venim. Segurament tampoc la té la ciència. Amb tots els respectes, però, i amb les limitacions de la segona, des del sentit comú, les explicacions científiques són més convincents.

NOGUÉS: L'explicació última i completa respecte dels orígens probablement no la té ningú. La ciència intenta explicar-ne els aspectes descriptibles, i les tradicions espirituals i religioses intenten explicar-ne el sentit. Són dos aspectes complementaris. És bo que cada un sàpiga mantenir-se en el seu camp i suscitar la màxima credibilitat possible per a l'adequació i rigor de les seves propostes. Això ajuda a ser culte i creient sense ser crèdul.

JOU: Crec que sobreestimeu les certeses de les teories, que en aquests camps són enormement especulatives. Però mai no he cregut que la religió ens hagués d'explicar com va començar l'univers ni la vida, cosa que la ciència fa tan bé com pot. La religió ens ofereix hipòtesis sobre per què existeix l'univers i quin sentit té. D'això la ciència no diu res.